

Prof. dr Krzysztof Herdзин

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Miejsce pracy: Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy

Recenzja dorobku dr. Tomasza Szymusia sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne.

ZLECENIODAWCA RECENZJI

Rada Dyscypliny Naukowej Sztuki Muzyczne Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie. Zlecenie podjęte na podstawie art. 221 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz.U.2023.742 ze zm.) oraz § 14 ust. 2 pkt 2 Statutu Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie, stanowiącego załącznik do Uchwały nr 494 Senatu Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie z dnia 21 maja 2019 r. w sprawie Statutu Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie oraz w związku z § 8 ust. 1 i 6 Uchwały nr 361 Senatu Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie z dnia 27 czerwca 2023 roku wprowadzającej procedurę postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego (ze zm.).

Do nadesłanego przez Radę Dyscypliny Naukowej Sztuki Muzyczne Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie pisma informującego o powołaniu mojej osoby w skład Komisji Habilitacyjnej do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr. Tomasza Szymusia, została dołączona dokumentacja:

- dane wnioskodawcy
- wniosek Habilitanta

- kopia dyplomu doktora
- autoreferat Habilitanta
- wykaz osiągnięć przed doktoratem i po doktoracie
- nagranie w formacie mp3 musicalu *Kopernik*

Warunki nadania stopnia doktora habilitowanego zostały unormowane w art. 219 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2020 r. poz. 85, 374, 695, 875, 1086, z 2021 r. późn, 159). Zgodnie z wymienionymi wymaganiami dr Tomasz Szymuś posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny skład w rozwój określonej dyscypliny, w tym 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne, będące w autoreferacie opisane jako dzieło artystyczne.

INFORMACJE O KANDYDACIE

Dr Tomasz Szymuś urodził się w Bartoszycach, gdzie rozpoczął edukację w ognisku muzycznym w klasie fortepianu, po czym ukończył Państwową Szkołę Muzyczną II st. w Olsztynie, jako oboista. Kolejnym etapem na drodze edukacji muzycznej były studia na Wydziale Jazzu i Muzyki Rozrywkowej Akademii Muzycznej w Katowicach w klasie aranżacji i kompozycji. Już podczas studiów Habilitant zdobywał praktyczne szlify aranżera i dyrygenta prowadząc jazzowy big band na festiwalu FAMA w Świnoujściu. Po ukończeniu katowickiej Akademii Muzycznej podjął pracę pianisty orkiestrowego w stołecznym teatrze muzycznym Roma, biorąc udział w spektaklach: *Crazy for You*, *Piotruś Pan*, *Miss Saigon*, *Koty*, *Grease*, *Taniec Wampirów*, *Nędznicy*. W 2006 r. założył własną orkiestrę pod nazwą Tomasz Szymuś Orkiestra, która istnieje do dziś, stanowiąc jeden z najważniejszych zespołów rozrywkowych w naszym kraju gwarantujących najwyższy poziom wykonawczy i artystyczny.

Pierwszym samodzielnym i odpowiedzialnym zadaniem kierownika muzycznego dyrygującego własną orkiestrą był festiwal Top Trendy w Operze Leśnej w Sopocie, od 2006 roku Tomasz Szymuś nieprzerwanie piastuje funkcję szefa muzycznego Festiwalu Piosenki w Sopocie (7 razy) i Opolu (8 razy). Wielokrotnie obejmował również kierownictwo muzyczne telewizyjnych programów, jak: *Taniec z Gwiazdami*, *Mam Talent*, *X-Factor*, *Szansa na Sukces*, *Superstarcie*, *Voice of Poland*, *Idol*, *Jak Oni*

Śpiewają. Dyrygował swoją orkiestrą w prestiżowych salach: Lincoln Center w Nowym Jorku, Act Main Hall w Hamamatsu w Japonii, Opera Narodowa i Teatr Wielki w Warszawie, Opera Nova w Bydgoszczy, Opera Bałtycka w Gdańsku, NFM we Wrocławiu, czy NOSPR w Katowicach.

W 2020 r. jako współtwórca zdobył pierwsze miejsce na międzynarodowym konkursie X Global Event Award - Eventex 2020 za widowisko muzyczne z okazji 80 lecia wybuchu II Wojny Światowej *Tak zaczęła się wojna*, zaprezentowane 1 września 2019 r. na placu przez Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. W tym samym roku skomponował musical *Pora Jeziora* wystawiany w Filharmonii Warmińsko - Mazurskiej w Olsztynie, którym dyrygował na zmianę z Piotrem Sułkowskim.

Obecnie jest kierownikiem muzycznym musicali: *Company* w Warszawskiej Operze Kameralnej oraz *Piękna i Bestia* w Teatrze Muzycznym w Poznaniu.

Jego dorobek to ponad 5000 aranżacji i 300 kompozycji. Jest często zapraszany w charakterze dyrygenta wykonującego swoje aranżacje przeznaczone na orkiestry symfoniczne, orkiestry dęte i zespoły kameralne. Współpracował z czołowymi polskimi orkiestrami, m.in: Polską Orkiestrą Radiową, Sinfonią Juventus; Orkiestrami Opery Podlaskiej i Opery Nova w Bydgoszczy, Filharmonii Pomorskiej, Filharmonii Jeleniogórskiej, Filharmonii Płockiej, Filharmonii Szczecińskiej, Filharmonii Gorzowskiej, Filharmonii Podkarpackiej.

Wśród wybitnych wokalistów, z którymi współpracował są przedstawiciele świata klasyki: Jose Carreras, Aleksandra Kurzak, Małgorzata Walewska, Iwona Socha, Andrzej Lampert, Arnold Rutkowski; świata musicalu: Olga Szomańska, Agnieszka Przekupień, Damian Aleksander, Tomasz Steciuk, Janusz Kruciński, Marcin Franc, Karol Drozd; a także muzyki jazzowej i rozrywkowej: Helena Vondrackova, Violetta Villas, Edyta Górniak, Maryla Rodowicz, Irena Santor, Ewa Bem, Anna Maria Jopek, Kayah, Edyta Geppert, Justyna Steczkowska, Urszula Dudziak, Natalia Kukulska, Hanna Banaszak, Małgorzata Ostrowska, Magda Umer, Krystyna Prońko, Halina Kunicka, Halina Frąckowiak, Irena Jarocka, Grażyna Łobaszewska, Zbigniew Wodecki, Wojciech Gąssowski, Mieczysław Szcześniak, Ryszard Rynkowski, Michał Urbaniak, Marek Piekarczyk, Andrzej Dąbrowski.

Habilitant pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Muzyki na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie. W 2019 r. uzyskał stopień doktora. Wykłada następujące przedmioty:

- kompozycja i aranżacja, (studia I i II stopnia)
- edytory nutowe (studia I stopnia)
- zespoły muzyki rozrywkowej (pop, rock, R&B, jazzband) (studia I i II stopnia)
- techniki aranżacji komputerowej
- harmonia funkcyjna, kreacja dźwiękowa na kierunku Produkcja Muzyczna i Realizacja Dźwięku (studia I stopnia).

Regularnie jest promotorem dyplomantów, sukcesy jego studentów to nagrania zespołowe udostępniane na platformach Spotify, YouTube oraz zdobywane nagrody i wyróżnienia, przyznawane w uczelnianym konkursie Instytutu Muzyki podczas Estrady Studenckiej.

Jak sam pisze: "moim nadrzędnym celem jest inspirowanie młodych ludzi i zaszczepienie w nich pasji do tworzenia i muzykowania w zespołach. Sięganie do klasyki i łączenie stylów muzycznych i brzmieniowych. Dzięki zajęciom prowadzonym przeze mnie studenci mają szansę na zdobycie cennego doświadczenia estradowego, co procentuje podczas egzaminów i koncertów dyplomowych. Moja działalność dydaktyczna obejmuje, obok pracy ze studentami, również pracę w szkołach muzycznych I i II stopnia prowadząc warsztaty z prowadzenia zespołów i aranżacji przygotowując z uczniami materiał nutowy na skład instrumentalny jaki jest możliwy w danej placówce dydaktycznej, prowadząc próby i koncert wieńczący warsztaty."

Prowadzi seminaria, jak *Od pomysłu do koncertu* na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, czy *Aranżer, kompozytor i dyrygent w jednym* ze studentami dyrygentury i kompozycji UMFC w Warszawie, a także mowy motywacyjne zawierające uświadomienie i promocję muzyki orkiestrowej na szkoleniach firm niezwiązanych z muzyką.

DZIEŁO ARTYSTYCZNE

Wskazane przez Habilitanta dzieło artystyczne, stanowiące podstawę do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego to zarejestrowane w Operze Krakowskiej 5.10.2023 nagranie audio musicalu *Kopernik*. Dr Tomasz Szymuś jest jednocześnie kompozytorem i dyrygentem tego spektaklu.

OPIS DZIEŁA

Tomasz Szymuś – muzyka

Ałbena Grabowska – libretto

Daniel Wyszogrodzki – autor tekstów piosenek

Data i miejsce prawykonania dzieła: 20.05.2023 dziedziniec Wzgórza Katedralnego we Fromborku (dyrygentem premiery był Piotr Sułkowski)

Data i miejsce wykonania dzieła w roli dyrygenta Tomasza Szymusia 5.10.2023 w Operze Krakowskiej w Krakowie (Orkiestra Opery Krakowskiej, Chór Opery Krakowskiej przygotowany przez Janusza Wierzgacza)

Akt I zawiera 20 numerów muzycznych, akt II 17 pozycji, całość trwa 140 minut.

Jak pisze Habilitant: "muzyka do musicalu *Kopernik* powstawała przez siedem miesięcy na przełomie 2022/2023 roku w związku z rocznicą pięćset pięćdziesiątych urodzin i czterysta osiemdziesiątej rocznicy śmierci Mikołaja Kopernika. Chcąc oddać hołd wybitnej postaci, która nie tylko dokonała jednego z najważniejszych odkryć w historii ludzkości, ale zapoczątkowała również rewolucję naukową, zmieniając postrzeganie świata Opera Krakowska aktywnie włączyła się w ogólnopolskie działania na rzecz godnego uczczenia pamięci polskiego naukowca zamawiając dzieło. Spektakl Opery Krakowskiej w reżyserii Jakuba Szydłowskiego jest przykładem znakomicie zrealizowanego widowiska, łączącego elementy tradycyjnego teatru muzycznego z nowoczesnymi rozwiązaniami artystycznymi (gra światła, mapping, efekty dźwiękowe) spełniając najwyższe standardy przedstawienia muzycznego."

Dr Tomasz Szymuś w autoreferacie dokładnie opisuje genezę swojej kompozycji i analizuje ją od strony muzykologicznej: "charakter muzyki stylistycznie nawiązuje do

klasyki amerykańskich i brytyjskich musicali, a z drugiej strony tworzy własny niepowtarzalny styl, z renesansowym wstępem i zakończeniem a także z elementami muzyki klasycznej, dodekafonicznej i współczesnej piosenkowej. Nie jest to jednak naśladowanie, tylko tworzenie własnego świata dźwięków, które przemawiają do odbiorcy współczesnym językiem muzyki, brzmieniem orkiestry symfonicznej z chórem oraz muzyką elektroniczną z wykorzystaniem sekcji rytmicznej."

Nie będę więc powtarzał tego, co zostało precyzyjnie zwerbalizowane przez samego kompozytora, a zajmę się oceną dzieła, będącego istotą postępowania habilitacyjnego.

Przyznam, że tytuł osiągnięcia artystycznego, czyli "występ w charakterze dyrygenta musicalu *Kopernik* w Operze Krakowskiej" nieco mnie zaskoczył i wpędził w lekkie zakłopotanie. Dzieło jest wszak autorską kompozycją Habilitanta, a jednak rolę recenzenta wskazaną w tym postępowaniu pozostaje wyłącznie ocena kompetencji dyrygenckich autora musicalu i to wyłącznie w oparciu o materiał dźwiękowy w formacie audio, co przekreśla wizualną ocenę techniki i sprawności dyrygenckiej. Ocena wartości wymienionej kompozycji nie jest przecież celem tej recenzji i nie moją rolą jest jej analizowanie. To musical autorski, trudno mi więc ocenić jak Tomasz Szymuś - dyrygent, odczytał kompozycję Tomasza Szymusia - kompozytora na tle interpretacji innego dyrygenta (prowadzącego premierę Piotra Sułkowskiego). Uważam, że podstawowym mankamentem przy ocenie dzieła artystycznego Habilitanta jest brak dołączonej partytury. Z tego powodu ryzykowne jest oceniać samo nagranie z punktu widzenia dopasowania interpretacji dyrygenta z intencją kompozytora, nawet, jeśli to ta sama osoba. Połączenie analizy tekstu nutowego z wnikliwym słuchaniem nagrania pozwoliłoby recenzentowi na pełne, dokładne i merytoryczne odniesienie się do treści muzycznych i tego, jak zostały one zinterpretowane przez dyrygenta/kompozytora, jak zostały zrealizowane zapisane w partiach muzyków orkiestrowych i solistów wskazówki dotyczące artykulacji, dynamiki, agogiki itd. W tej sytuacji pozostaje mi jedynie ogólna ocena ekspresji przekazu muzycznego wpływająca finalnie na jakość odbioru.

W ogólnej ocenie nagranie musicalu *Kopernik* (choć to spektakl nagrywany na żywo, co często wpływa negatywnie na jakość) pozostawia dobre wrażenie, choć nieco przeszkadzają braki właściwej intonacji pomiędzy grupami instrumentów, a także w wielu miejscach nieprecyzyjna realizacja artykulacji i podziałów rytmicznych

w partiach chóralnych. Muzyka w przeważającej części stanowi akompaniament do solowych partii wokalnych oraz dyskretne tło pod dialogi aktorów. Dyrygent pewną ręką poprowadził zespół, zadbał o wyważenie proporcji pomiędzy sekcjami instrumentów oraz partiami wokalnymi i orkiestrą, choć trudno wyrokować w jakim stopniu pozostaje to jego zasługą, a w jakim realizatora nagrania, który miksując materiał muzyczny mógł precyzyjnie dostosować dynamiczne i sonorystyczne niuans brzmienia.

KONKLUZJA

Mimo wyartykułowanych powyżej zastrzeżeń, po dokładnej analizie dorobku artystycznego i dydaktycznego dr. Tomasza Szymusia stwierdzam, że jego działalność jest znacząca i ma istotny wpływ na rozwój prezentowanej dyscypliny, dowodzi jego wielkiego talentu i pasji. Jest on wyjątkowo aktywnym artystą o najwyższych kompetencjach, opisane osiągnięcia świadczą o pełnym merytorycznym przygotowaniu i olbrzymim doświadczeniu. Działając na podstawie art. 219 oraz 221 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. póź. 574, z późn. zm.) stwierdzam, że Habilitant spełnia warunkujące przesłanki i niniejszym wnoszę o nadanie dr. Tomaszowi Szymusiowi stopnia doktora habilitowanego sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Prof. dr Krzysztof Herdziej

